

УДК 611/. 612 (092) КАРПОВ В.П.

Л.С. Семенова

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА ПОРФИРІЙОВИЧА КАРПОВА

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
кафедра соціальної медицини, організації та управління охорони здоров'я
вул. Дзержинського, 9, Дніпропетровськ, 49044, Україна
SE "Dnipropetrovsk medical academy Ministry of Health of Ukraine"
department of Social Medicine, Public Health Organization and management
Dzerzhinsky Str., 9, Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
e-mail: lusiema@rambler.ru

Ключові слова: професор Карпов В.П., гістологія, ректор академії, історія медицини, твори Гіппократа
Key words: professor Karpov V.P., histology, rector of academy, history of medicine, Hippocrates' works

Реферат. Памяти професора Володимира Порфирьевича Карпова. Семенова Л.С. Эта статья о выдающемся ученом, первом ректоре Екатеринбургской медицинской академии профессоре Карпове Владимире Порфирьевиче. Изучена биография великого исследователя, его основные достижения в области гистологии, биологии, теории и истории медицины. Профессор Карпов В.П. всегда сочетал большую научную, организаторскую и исследовательскую работу с социальной активностью. Монографии профессора Карпова и конференции, организованные им, имели большое значение в решении таких проблем, как теория микроскопа и амитоза клетки. Профессор Карпов является основателем большой школы гистологов. Благодаря активному участию и персональному руководству Карпова В.П. была основана в 1917 кафедра гистологии в Екатеринбургском медицинском институте. Автор статьи проанализировал труды Гиппократов, переведенные профессором В.П.Карповым на русский язык, и указал на их значение для современной медицинской науки и практики.

Abstract. In commemoration of professor V.P. Karpov. Semyonova L.S. This article is about professor Karpov V.P., a prominent scientist, first rector of Yekaterinoslav Medical Academy. Biography of a great investigator, his main achievements in the area of histology, biology, theory and history of medicine was studied. Professor Karpov V.P. always combined his great scientific, organizational and research work with social activity. Monographs of professor Karpov V.P. and conferences organized by him were of great importance in the solution of such new problems as theory of microscope and cell amitosis. Professor Karpov is a founder of a large school of histology. Thanks to his active participation and personal guidance, in 1917 department of histology was founded in Yekaterinoslav Medical Institute. The author of the article has analyzed Hippocrates' works translated into Russian by professor Karpov V.P. and pointed out their significance for modern medical science and practice.

Сімдесят років тому, влітку 1943 року перестало битися серце відомого вченого зі світовим ім'ям, одного з найосвіченіших гістологів та біологів свого часу, талановитого дослідника в галузі теорії та історії медицини, першого ректора Катеринославської державної медичної академії Володимира Порфирійовича Карпова.

Народився Володимир Порфирійович 10 квітня 1870 року в Москві. У 1893 році закінчив медичний факультет Московського Університету. У 1904 році захистив дисертацію «Дослідження про прямий поділ клітин». З 1914 року став професором кафедри гістології Московського Університету. Одночасно читав лекції на філософському відділенні Московських Вищих жіночих курсів [1].

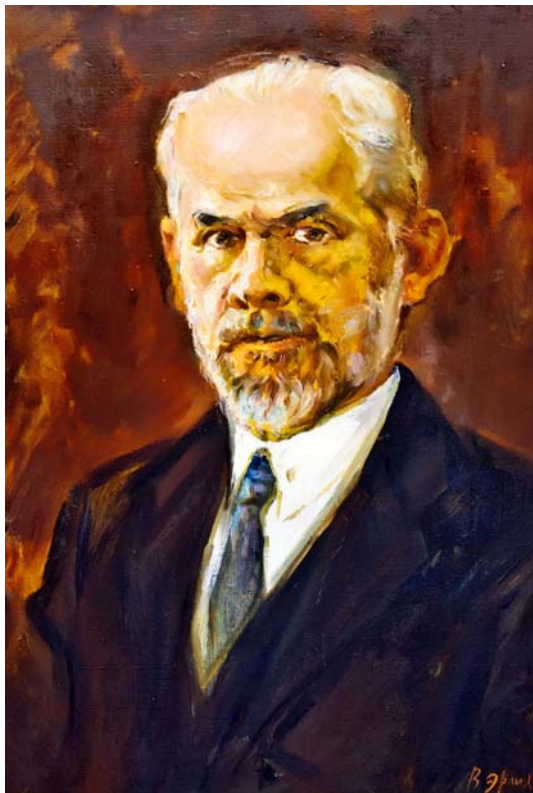
Володимир Порфирійович був блискучим мікроскопістом, вивчав і розвивав методи життєвого спостереження клітин. Працюючи свого часу у Відні з відомим вченим професором Аббе, Карпов В.П. зробив суттєвий внесок у

розробку теорії мікроскопу. Ним була написана книга «Нарис загальної теорії мікроскопу в її історичному розвитку». Це дослідження й донині – цінний внесок в історію мікроскопу і є настільною книгою для практичного керівництва.

Перу Карпова В.П. також належить підручник «Початковий курс гістології», який витримав декілька видань [5].

У 1917 році Володимир Порфирійович приїхав до Катеринослава. У той період чимало московських професорів охоче їхало в Україну, бо в Москві було голодно й холодно. Карпов В.П. поселився з дружиною Марією Василівною у флігелі в глибині подвір'я Алексєєвського шпиталю. Тільки згодом вони отримали квартиру на вулиці Гімназичній (нині Куйбишева).

За пропозицією професора Лебедева М.Й. Володимир Порфирійович у 1917-1918 роках очолив кафедру гістології на медичному факультеті Вищих жіночих курсів (ВЖК).

В.П. Карпов

1(14) вересня 1918 року відбулися перші вибори керівництва університету, і Карпов В.П. був обраний ректором. Вищі жіночі курси увійшли до складу університету і їх медичне відділення було реорганізоване в медичний факультет.

З'явилась необхідність у створенні клінічних баз. Активну участь у цьому брав старший лікар губернської земської лікарні Томашевич В.Ц., який згодом очолив кафедру загальної хірургії, професор Троїцький І.В. створив кафедру дитячих хвороб на базі міської дитячої лікарні (нині 3-я міська дитяча лікарня).

У 1920 році у зв'язку з реформою вищої освіти в Україні медичний факультет університету був відокремлений у самостійний вуз і спочатку називався Катеринославською державною медичною академією.

Карпов В.П. став першим ректором Катеринославської державної медичної академії, заснував кафедру гістології.

Медична академія мала два факультети: медичний та одонтологічний.

У 20-і роки Карпов В.П. багато зробив для зміцнення матеріальної бази, удосконалення педагогічного процесу, розвитку наукових досліджень з актуальних проблем медицини та охорони здоров'я.

Велика ерудиція вченого, освіченість, глибоке усвідомлення завдань, що стоять перед ака-

демією, життєвий досвід, організаторські здібності дозволили першому ректору зробити великий внесок у розвиток вищої медичної освіти.

У 1921 році відбувся перший випуск 240 лікарів. З метою залучення до інституту працюючої молоді в 1922 році був організований робітничий факультет.

У 1924 році в Катеринославському медичному журналі була опублікована робота Карпова В.П. «Про прижиттєву будову ядра». Ним була дана нова інтерпретація амітозу.

У ці роки він багато уваги приділяє навчально – виховній роботі, підвищенню успішності студентів, удосконаленню викладання і науково – дослідницької роботи на основі світової науки.

Завдяки його неухильній турботі навчальна площа інституту збільшилась майже в 2,5 рази. Розширились клінічні бази вузу за рахунок лікарняних відділень у різних районах міста.

У 1924 році на 5 курсі була введена спеціалізація з чотирьох профілів: терапії, хірургії, охорони материнства та дитинства, санітарії та гігієни.

Поліпшився матеріальний стан студентської молоді: у 1923-1924 навчальному році була введена стипендія, з'явилися студентські гуртожитки.

Карпов В.П. був блискучим педагогом. Основою навчально-педагогічної роботи він вважав лекції. Його лекції, за спогадами слухачів, були глибокими за змістом, блискучими за формою. При цьому він завжди враховував рівень підготовки присутніх в аудиторії. Його любила студентська молодь, аудиторія Алексеевського шпиталю була завжди заповнена вщерть.

Володимир Порфирійович, як вчений, виховав плеяду чудових учнів, таких як М.Л. Гербільський, Н.Х. Флеров та інші.

Карпов В.П. був дружній з М.С.Кахіяні та В.П. Бурковським. Після напруженої роботи на кафедрі та ректораті Володимир Порфирійович любив відпочивати в колі своїх співробітників. Часто вечорами друзі та співробітники збиралися в робочому кабінеті в приміщенні Алексеевського шпиталю.

У 1925 році Карпов В.П. від'їхав до Москви. Він входив до складу оргкомітетів морфологічних наукових конференцій в 1921 – 1941 рр. Під його головуванням прийшов 2-й з'їзд анатомів, гістологів та ембріологів [1].

Володимир Порфирійович глибоко вивчав античну філософію, яка досягла своєї вершини, перш за все, в особі Аристотеля. Великий інтерес проявляв Карпов В.П. до праць Аристотеля та Гіппократа.

Карпов був великим знавцем стародавніх мов і переклав з латинської та давньогрецької на російську низку творів Аристотеля та Гіппократа.

Він написав вступну статтю та примітки до «Вибраних книг Гіппократа», був редактором тритомного видання «Творів Гіппократа» [4].

Переклад та коментарі В.П.Карпова до творів Гіппократа є посібником для лікарів та наукових співробітників, зацікавлених історією медицини. Професор В.П.Карпов писав: «Результати наукової критики в общем підтверджують веками передавану традицію о Гиппократе, главе косской школы и реформаторе древнегреческой медицины: он не создал «медицинского искусства», которое успешно развивалось и до него, но он вывел его на новую дорогу, дал ему новые задачи, те, которые и до сих пор преследует клиническая медицина. В истории медицины этот пункт выражается где лучше, где хуже, но мне хотелось бы, иллюстрируя их общие положения отрывками подлинника, хоть немного приблизить Гиппократу к русскому читателю и дать ему более конкретное представление о великом греческом враче и греческой медицине эпохи расцвета (V – IV в. до н.э.)» [2].

Цитуючи твори великого лікаря, професор В.П. Карпов звертає увагу: «Гиппократ не вводит новых средств, но горячо протестует против шаблона в лечении, как и в диагностике. Он и здесь является поборником индивидуализации». Ці коментарі є вкрай актуальними сьогодні, коли індивідуальний метод лікування став головним у роботі сімейних лікарів та лікарів загальної практики. З іншого боку, такий підхід ставить підвищені вимоги до лікаря, потребує удосконалення його кваліфікації, суворого дотримання етичних норм. «Врач философ – богу подобен», проголошувала косска школа [3].

Таким чином, завдяки перекладам та коментарям професора В.П.Карпова до сучасних лікарів доведені найкращі здобутки стародавніх лікарів та філософів.

Сьогодні, коли Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» відзначив свою 95-у річницю, ми пишаємося своїми досягненнями і вважаємо за необхідне схилити зі скорботою та почуттям глибокої вдячності голови перед пам'яттю усіх тих, хто багато зробив для нашого ВУЗу і насамперед перед пам'яттю його засновника і першого ректора професора Володимира Порфирійовича Карпова.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дніпропетровська Державна медична академія. Історія. Сучасність. Особистості / під заг. ред. Г.В. Дзяка. – Харків: Кроссрууд, 2011. – 364с.
2. Карпов В.П. Гиппократ как реформатор медицины / Клинич. медицина. – 1929 – № 23-24. – С. 1431-1439.
3. Карпов В.П. Гиппократ и гиппократов сбор-

- ник [пер. с греч.]. – М.: Биомедгиз, 1936. – С. 11-76.
4. Наші ректори / Уклад. Л.К. Локтіонова, Р.М. Годлевська. – Дніпропетровськ, 2009. – 31с.
5. 50 лет Днепропетровского медицинского института / под ред. И.И. Крыжановской. – К.: Здоров'я, 1967. – 379с.

REFERENCES

1. Dnepropetrovsk State Medical Akademi. History. Contemporaneity. Peculiarity Edited by G.V. Dzyaka. Kharkiv: Krossroud,2011;364.
2. Karpov V.P. Hippocrate as reformator of medicine Clinical medicine. 1929;23-24:1431-9.
3. Karpov V.P. Hippocrate and Hippocrate's col-

- lection: Greek translate M.:Biomedgiz, 1936;11-76.
4. Our rectors Composed by L.K. Loktionova, R.M. Godlevs'ka, Dnepropetrovsk,2009;31.
5. 50 yeas of Dnepropetrovsk Medical Instition Edited by I.I.Kryzhanovskaya. K.: Zdorov'ya, 1967;379.

